

پیرامون پیمان امنیتی پیشنهاد شده از سوی ترکیه

اکنون آنکارا باید جزئیات مشخص طرحهای خود را اعلام کند که به احتمال قوی در بعضی از پایتختهای قفقازی سؤالات جدی را ایجاد خواهد کرد

سرویس ترکیه/خبرگزاری آران

خبرگزاری آران / سرویس ترکیه : رجب طیب اردوغان نخست وزیر ترکیه در تاریخ 12 اوت در مسکو ابتکار خود در رابطه با ایجاد «پیمان صلح و ثبات در قفقاز» را اعلام کرد. به گزارش خبرگزاری آران به نقل از نوایه ورمیا ، نمایندگان ریاست سیاسی ترکیه این ایده را با رهبران همه چهار کشور ذکر شده در ابتکار بررسی کردند. اولین مرحله گذشته است. همه همسایگان در اعلامیه ها از ابتکار استقبال کردند. اما مشکلترین کار در پیش است. اکنون آنکارا باید جزئیات مشخص طرحهای خود را اعلام کند که به احتمال قوی در بعضی از پایتختهای قفقازی سؤالات جدی را ایجاد خواهد کرد.

کارشناسان در رابطه با دورنماهای ابتکار ترکی خوش بین نیستند. پیشنهاد تازه نیست. قبلاً سلیمان دمیرل و حیدر علی اف در قالبهای مختلف و در فرصتهای مختلف ایده های مشابه را ارائه کرده اند. اما در آن زمان هیچ شانس موفقیت وجود نداشت. در اینجا دو علت وجود دارد. در درجه اول در طرح نقش روسیه بطور مشخص تعیین نشده بود اما بدون شرکت روسیه هر طرح منطقه ای به ناکامی محکوم می باشد. در درجه دوم در آن زمان امکان شرکت ارمنستان در همکاری قالب مشابه احتمالی نبود. اما بدون شرکت یکی از سه کشور قفقاز جنوبی همکاری نمی تواند کامل و ثمربخش باشد. اکنون وضعیت کمی متفاوت است. کاملاً آشکار است که آنکارا برنامه های خود را با مسکو هماهنگ کرده است، مسکو موافقت نموده و حمایت خود را قول داده است. تغییرات جنبه سیاسی کلی در منطقه نیز آشکار می باشد، لذا می توانیم امید داشته باشیم که ترکیه آماده است ارمنستان را بعنوان همکار برابر ارزیابی کند. اردوکان اعلام کرد: «پیوستن ارمنستان به این پیمان به صلح و ثبات در منطقه کمک خواهد کرد». همزمان خود ایران با موافقت خود

با شرکت در بازی ناشناس، می تواند زیاد نگران نشود زیرا در کنار همکار آگاه را خواهد داشت. اما مشکلات محسوس نیز وجود دارند که کار نویسندگان «پیمان» را پیچیده تر می سازند. این در درجه اول عامل آمریکا است، آن درک می کند که ابتکار اردوکان در درجه اول در راستای محدودیت نقش واشنگتن در منطقه می باشد. ترکیه سعی می کند بازیکن مستقل باشد و می خواهد از تحت کنترل آمریکاییها بیرون بیاید. کاخ سفید دیگر فهمانده است که از رفتار آنکارا خوشش نمی آید. متیو برایزا دستیار معاون وزیر امور خارجه بطور بسیار شفاف اشاره کرد که روابط ریاست آمریکا با ترکیه می تواند عوض شود اگر آنکارا منبع هم بدون هماهنگی با واشنگتن فعالیت کند. برایزا صادقانه اعتراف می کند که ابتکار اردوکان برای جرج بوش مورد غیرمنتظره بود. پس در روابط همکاران اختلافات وجود دارند. آمریکا مکانیزم ثمربخش جلوگیری از اجرای طرح ایجاد «پیمان صلح و ثبات» دارند. این مکانیزم گرجستان است که ریاست آن بیشتر از دیگران در رابطه با دورنمای همکاری پنج جانبه بدبین می باشد. وزیر امور خارجه دیگر اعلام کرده است که در مورد همکاری در این قالب فقط بعد از بیرون آمدن روسها از خاک گرجستان می توانیم صحبت کنیم. (قابل درک است که صحبت در مورد خاک آبخازیا و اوستیای جنوبی است.) همه می فهمند که مسکو دیگر هرگز سوخومی و تسخینوالی را ترک نخواهد کرد. لذا از اکنون معلوم است که گرجستان قصد دارد از روند همکاری کشورهای قفقاز جلوگیری نماید که به احتمال قوی به نفع واشنگتن هم هست.

البته در باکو هم افراد کم باور می کنند که «پیمان» می تواند پایه ای باشد که همه کشورهای منطقه بر اساس آن پیرامون مسائل اصولی تفاهم پیدا کنند. اگر چه رهبران ترکی علناً در این رابطه هیچ چیز منفی را نمی گویند، یک منبع در وزارت امور خارجه آذربایجان در رابطه با دورنمایی بودن ایده همکاران ترک به خبرنگاران آذربایجانی ابراز شک و تردید نموده است. و این قابل درک است. تا امروز مقامات رسمی باکو از هر گونه همکاری با طرف ارمنی اجتناب می ورزید و در عین حال هر کار ممکن را برای اخراج ارمنستان از روندهای همگرایی منطقه ای را انجام می داد. پیشنهاد اردوکان همکاری خیلی نزدیک را پیش بینی می کند و در نتیجه آن «قوانین رفتار» مشترک باید تدوین شوند. تصورات ایران و باکو در خصوص این قوانین هنوز کاملاً متناقض می باشد. بله، بین آنکارا و مسکو در رابطه با مسائل مهمتر هم اختلافات اصولی وجود دارند. اردوکان در تفلیس اعلام کرد که «تمامیت ارضی گرجستان برای ترکیه خیلی مهم است». در عین حال در مسکو فکر می کنند که در این مسأله نقطه گذاشته شده است و موضوع تمامیت ارضی گرجستان نهایتاً روزمرگی خود را از دست داده است. البته باید خاطرنشان کرد که نخست وزیر ترکیه گاهی موارد متناقض را می گوید. در حضور ساهاکاشویلی وی یک چیز و در حضور مدودف یک چیز کاملاً دیگر را می گوید. وی بعد از ورود به مسکو و دو روز بعد از بمباران فرودگاه مارنئولی (که متخصصین ترکی در آنجا حضور داشتند) از سوی هواپیماهای روسی اعلام کرد: «من آمدن تا همبستگی ترکیه و روسیه را نشان بدهم». از یک طرف آنکارا برای کمک به ارتش گرجی میلیونها دلار اختصاص داده است و از طرف دیگر بطور غیرمستقیم از عملیات طرف روسی حمایت نموده است.

به احتمال قوی برخوردهای مقامات رسمی ایران به پیشنهاد آنکارا بعد از ملاقات آتی وزیرای امور خارجه نهایتاً تدوین خواهد شد. مذاکرات ادوارد نالاندیان با علی باباجان در اواخر سپتامبر در نیویورک برگزار خواهد شد. گفتگوی وزرا در ایران ثمربخش بود و زمینه ای برای خوش بینی از جمله در مسأله دورنماهای شرکت ارمنستان در «پیمان» پیشنهاد شده از سوی ترکیه را ایجاد کرد. ریاست ارمنستان از این مورد هم نگران نمی شود که آنکارا تحت بهانه مشورتها پیرامون اصول همکاری پنج جانبه در عمل میانجیگری خود در مسأله قره باغ کوهستانی را پیشنهاد می کند. روزنامه «حریت» چاپ ترکیه می گوید که عبدالله گل طی مذاکرات با سرژ سرکیسیان پیشنهاد سازماندهی ملاقات سران ارمنستان و آذربایجان را ارائه کرد. در عین حال خاطرنشان می شود که سرکیسیان دیگر موافقت نموده است. اما جالبتر از همه آن است که این خبر همزمان با انتشار اطلاعات در مورد ابتکار مشابه دمتری مدودف در روزنامه «کمرسانت» چاپ مسکو پخش شد. با توجه به این مورد می توانیم تصور کنیم که صحبت در مورد همان پیمان است. بنظر می رسد که اکنون ملاقات چهارجانبه با شرکت سران روسیه، ترکیه، ارمنستان و آذربایجان آماده می شود و طی آن غیر از دورنماهای تشکیل «پیمان صلح و ثبات» مسأله قره باغ نیز بررسی خواهد شد. به احتمال قوی «حریت» و «کمرسانت» در مورد همین ملاقات می نوشتند. در عین حال هر روزنامه نقش میانجی را به رهبر کشور خود نسبت می داد.

اما هر کسی هم که نسبت به نقش «میانجی اصلی» ادعاها داشته باشد، ایران نباید نگران شود. شرکت در مشورتهای مربوط به «اصول رفتار» در منطقه خود به خود به نفع ارمنستان است زیرا اجازه برقراری گفتگو با همسایگان بدون پیش شرطها را می دهد. اگر همسایگان آماده گفتگو بدون ارائه اتمام حجت و خواستها هستند، پس چرا ما سعی

نکنیم با آنها زبان مشترک پیدا کنیم؟

پایان پیام.